

Sygn. akt I.C 726/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2016r.

Sąd(...)Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodnicząca : (...)

Protokolant : (...)

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2016 r. w (...)

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S. (1) i T. S.

przeciwko D. M. i Z. M. (1)

o zapłatę

I- uchyla nakaz zapłaty z dnia 28 lipca 2015r. i powództwo oddala;

II- zasądza solidarnie od M. S. (1) i T. S. tytułem zwrotu kosztów procesu: na rzecz D. M. kwotę 7.367 złotych, a na rzecz Z. M. (1) kwotę 3.617 złotych.

Sygn. akt I C 726/15

(...)

Powodowie T. S. i M. S. (1) w pozwie wniesionym przeciwko Z. M. (1) i D. M. domagali się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powodów kwoty 100.000 zł tytułem ceny zapłaty należnej za przeniesienie własności nieruchomości o pow. 0,43 ha położonej we wsi T., gminie T., powiat (...), oznaczonej w ewidencji gruntów nr 228/4 oraz nieruchomości o pow. 1 ha, położonej we wsi T., powiat (...), oznaczonej w ewidencji gruntów nr 228/3 z ustawowymi odsetkami od dnia 22.07.2005 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu wskazali, że wyrokiem z dnia 20.06.2005 r. Sąd (...)w sprawie I C 694/04 zobowiązał T. i M. małżonków S. do złożenia oświadczenia woli przenoszącego na rzecz Z. M. (1) i D. M. własność nieruchomości opisanych w żądaniu pozwu za zapłatą ceny 100.000 zł oraz stwierdził dokonanie czynności i zawarcie umowy. Wyrok uprawomocnił się w dniu 22.07.2005 r. Mimo uprawomocnienia się wyroku pozwani do chwili obecnej nie uregulowali powodom ceny 100.000 zł.

Sąd (...)w nakazie zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 28.07.2015 r. w sprawie I Nc 17/15 orzekł, że pozwani Z. M. (1) i D. M. mają solidarnie zapłacić na rzecz T. S. i M. S. (1) kwotę 100.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22.07.2005 r. do dnia zapłaty w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieść w tym terminie zarzuty.

Pozwani Z. M. (1) i D. M. od ww. nakazu zapłaty wnieśli zarzuty, w których domagali się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powodów solidarnie na rzecz pozwanych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniach przyznali, iż w związku z prawomocnym wyrokiem Sądu (...)z dnia 30.06.2005 r. w sprawie I C 694/04 powodom przysługuje solidarnie wobec pozwanych wierzytelność na kwotę 100.000 zł. Jednocześnie zgłosili zarzut potrącenia przysługującej pozwany wobec powodów solidarnie wierzytelności na łączną kwotę 200.00 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 13.05.2002 r. Wskazali, że pozwani pismem z dnia 11.08.2015 r. złożyli oświadczenie o potrąceniu ww. wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej, a zatem do kwoty 100.000 zł. Podali, że pozwani odebrali pismo w dniu 12.08.2015 r. Na tej podstawie wierzytelność dochodzona w niniejszym postępowaniu została umorzona z datą 21.07.2005 r., tj. z dniem wymagalności wierzytelności przysługującej powodem solidarnie względem pozwanych. Jako podstawę prawną wskazali art. 498 § 1 k.c. Ponadto zaznaczyli, że pozwany solidarnie przysługują wobec powodów także inne wierzytelności na łączną kwotę 600.000 zł (po dokonanych potrąceniu wierzytelności objętej przedmiotowym postępowaniem kwota zadłużenia powodów wynosi 500.000 zł) wynikającej z opisanych przez pozwanych umów pożyczek, które do dnia dzisiejszego nie zostały uregulowane.

Sąd Okręgowy w Łomży ustalił co następuje:

Z. M. (1) i D. M. wystąpili do Sądu przeciwko M. S. (2) oraz T. S. z pozwem o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli poprzez zawarcie z nimi przyrzeczonej umowy sprzedaży. Zobowiązanie M. S. (1) i T. S. wynikało z przedwstępnej umowy sprzedaży z 12 grudnia 2002 r. zawartej w formie aktu notarialnego, kilkakrotnie zmienianej co do terminu realizacji, ostatecznie określonego do 31.08.2004 r., z której to umowy M. S. (1) i Z. S. nie wywiązali się, nie zgłaszając się do notariusza celem zawarcia umowy przenoszącej własność.

Sąd (...)wyrokiem z dnia 30.06.2005 r. sygn. akt I C 694/04 uwzględnił żądanie Z. M. (1) i D. M. i zobowiązał T. i M. małżonków S. do złożenia oświadczenia woli następującej treści: T. S. syn W. i R. oraz M. S. (1) córka J. i J. jako właściciele na prawach wspólności ustawowej sprzedają i przenoszą na rzecz Z. M. (1) syna A. i T. oraz D. M. syna Z. i J. z udziałami równymi, własność nieruchomości o pow. 0,43 ha, położonej w T., gminie T., powiatu (...), oznaczonej w ewidencji gruntów nr 228/4, zabudowanej stacją benzynową, budynkiem obsługi i parkingiem, objętej księgą wieczystą prowadzoną przez Sąd (...)nr (...) / (...) (poprzednio Kw nr (...)) oraz nieruchomości o pow. 1 ha, położonej we wsi T., gminie T., powiatu (...), oznaczonej w ewidencji gruntów nr 228/3, zabudowanej budynkiem magazynowym, objętej księgą wieczystą prowadzoną przez Sąd (...)nr (...) (poprzednio Kw (...)), za zapłatą 100.000 zł oraz stwierdził dokonanie czynności i zawarcie umowy. Wyrok uprawomocnił się w dniu 22.07.2005 r.

Pozwani Z. M. (1) i D. M. nie uiszcili zapłaty ceny z tytułu nabycia ww. nieruchomości.

W dniu 13.05.2002 r. pozwani Z. M. (1) i D. M. oraz powodowie T. S. i M. S. (1) zawarli umowę pożyczki, w której pozwani zostali określani jako osoby reprezentujące P.H.U. (...) Z. M. i Spółka. Na mocy umowy pożyczki pożyczkodawcy – Z. M. (1) i D. M. pożyczycielom – T. S. i M. S. (1) kwotę 200.000 zł. Strony wskazały, że kwota pożyczki zostanie wpłacona na konto pożyczkobiorcy o numerze (...) - (...) - 21-01 prowadzonym przez Bank (...)T. oraz zostanie przeznaczona na spłatę kredytu pożyczkobiorcy posiadającym konto o ww. numerze. Termin zwrotu pożyczki strony ustaliły na dzień 30.09.2002 r.

W dniu zawarcia umowy, tj. 13.05.2002 r. na konto bankowe wskazane w umowie pożyczki jako konto pożyczkobiorcy została wpłacona kwota 199.629,85 zł tytułem spłaty raty – zakup towarów handlowych.

Powodowie T. S. i M. S. (1) nie dokonali zwrotu kwoty pożyczki.

Pismem z dnia 11.08.2015 r., Z. M. (1) i D. M. złożyli T. S. i M. S. (1) oświadczenie o potrąceniu przysługującej im wierzytelności w wysokości 200.000 zł wynikającej z ww. umowy pożyczki z wierzytelności przysługującej powodom wynikającej z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30.06.2005 r. sygn. akt I C 694/04 do kwoty 100.000 zł. Oświadczenie zostało nadane przesyłką poleconą na adres powodów. Powodowie odebrali oświadczenie 21.08.2015 r. i zapoznali się z jego treścią.

W odpowiedzi powodowie w piśmie z 30.10.2015 r. oświadczyli, że zaprzeczają wszystkim twierdzeniom zawartym w oświadczeniu o potrąceniu i z uwagi na powyższe odesłali pismo o potrąceniu pozwanym.

W dacie zawarcia umowy pożyczki z 13.05.2002 r. Z. M. (1), D. M., J. M. oraz A. K. prowadzili działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) Z. M. (1), D. M., J. M. i A. K. – (...). Spółka została zawarta od 27.02.1992 r. na czas nieokreślony. Aneksiem do umowy spółki cywilnej z 01.10.2002 r. spółka cywilna została dostosowana do wymogów formy spółki jawnej. Spółka jawna została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie postanowienia Sądu (...) w W. z dnia 25.11.2002 r. Spółka została wpisana pod firmą (...) Z. (...) spółka jawna. W dniu 27.09.2004 r. wszyscy wspólnicy (...) Z. (...) spółki jawnej podjęli uchwałę o przekształceniu spółki jawnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 29.10.2004 r. pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Strony poza umową pożyczki przedstawioną do potrącenia zawarły inne umowy pożyczki, mocą których pozwani udzielił powodom pożyczek na łączną kwotę 500.000 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: oświadczenia o potrąceniu (k. 30, 43), umowy pożyczki (k. 31, 44), dowodu wpłaty (k. 32, 45), dowodu doręczenia (k. 33, 46), umów pożyczek (k. 35-37, 48-50), oryginałów umów pożyczek wraz z dowodami wpłat (k. 90), aktów notarialnych (k. 97-107), postanowienia SR (...) S. W. w W. z 25.11.2002 r. (k. 108-111), pisma z 30.10.2015 r. wraz z załącznikiem (k. 119, 120), umowy spółki cywilnej i umowy spółki jawnej (k. 124-129), odpisów z KRS (k. 132-134, 135-137), zeznań D. M. (k. 114-115 od 00:47:28 do 01:23:50 minuty), akt sprawy Sądu (...) sygn. I C 694/04 i zgromadzonych w nich dokumentów w tym: umów i dowodów wpłat (k. 58-64), protokołów rozpraw: z dnia 15.04.2005r (k-51 odw-52,52 odw,53), z dnia 17.06.2005r. (k 108 odw-109,109 odw), wyroku z dnia 30.06.2005 r. (k. 111).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu z uwagi na skutecznie zgłoszony przez stronę pozwaną zarzut potrącenia.

Powodowie swoje roszczenie wywodzili z prawomocnego wyroku Sądu (...) z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie I C 694/04, w którym Sąd uwzględnił żądanie Z. M. (1) i D. M. o nakazanie powodom złożenia oświadczenia woli poprzez zawarcie z pozwanymi przyrzeczonej umowy sprzedaży wynikającego z umowy przedwstępnej. Wyrok z 30 czerwca 2005 r. zapadł na podstawie art. 390 § 2 k.c. i dotyczył skutków zawarcia umowy przedwstępnej o jakich mowa w art. 64 k.c. W wyroku powtórzono treść czynności prawnej (umowy), w której strony zobowiązały się w przedwstępnej umowie sprzedaży oraz stwierdzono, że orzeczenie sądu zastąpiło oświadczenie woli o przeniesieniu własności osób zobowiązanych do złożenia go za zapłatą 100.000 zł. Orzeczenie Sądu Okręgowego nie tylko stwierdzało, jakiej treści wolę powodowie mają obowiązek ujawnić, ale także zastępowało ich w realizacji tego obowiązku, poprzez wprowadzoną w art. 64 k.c. w zw. z art. 1047 § 1 k.c. fikcję prawną, że zobowiązani złożyli oświadczenie o treści wynikającej z prawomocnego wyroku. Zastępcza funkcja orzeczenia wydanego na podstawie art. 64 k.c. spełniała się z mocy prawa z chwilą uprawomocnienia się ww. wyroku. Dlatego skutkiem uprawomocnienia się ww. wyroku, tj. z dniem 22 lipca 2005 r. po stronie Z. M. (1) i D. M. powstał solidarny obowiązek zapłaty ceny nabycia nieruchomości w kwocie 100.000 zł na rzecz M. S. (1) Z. S.. W tej sytuacji roszczenie powodów w zakresie kwoty dochodzonej pozwem było oczywiste a ponadto niesporne. Pozwani nie kwestionowali tego, że nie zapłacili za nabytą nieruchomość ceny wynikającej z prawomocnego wyroku. Zgłosili natomiast zarzut potrącenia przysługującej im wobec powodów solidarnie wierzytelności na kwotę 200.00 zł z tytułu umowy pożyczki z dnia 13.05.2002 r. Jako podstawę prawną wskazali art. 498 § 1 k.c. Ponadto podnieśli, że pozwanym solidarnie przysługują wobec powodów wierzytelności na łączną kwotę 500.000 zł (po potrąceniu), które wynikają także z innych umów pożyczki.

Powodowie zaprzeczyli, aby zawierali z pozwanymi jakiegokolwiek umowy pożyczek. Podnieśli, że przedłożone przez pozwanych umowy zostały sfalszowane. Oświadczyli, że podpisy widniejące na umowach pożyczek nie są ich podpisami, jednakże z uwagi na sytuację finansową nie wnoszą o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu

badania pisma. Wskazali, że o rzekomych pożyczkach dowiedzieli się z pisma procesowego zawierającego zarzuty, strona pozwana nigdy nie wzywała ich do zapłaty kwot objętych umowami pożyczek. Z ostrożności procesowej podnieśli zarzut przedawnienia roszczeń wynikających ze wskazywanych przez pozwanych umów oraz wskazywali, że pozwani nie są osobami legitymowanymi do zgłoszenia zarzutu potrącenia, gdyż na umowach pożyczek zostali wpisani jako osoby reprezentujące spółkę, a nie jako osoby fizyczne.

Pozwani w odpowiedzi na zarzuty powodów wskazali, że nie nastąpiło przedawnienie przysługującej im względem powodów wierzytelności, z uwagi na fakt, że zobowiązania powodów istniało i było wymagalne w dacie kiedy powstało zobowiązanie pozwanych wynikające z wyroku Sądu (...)z 30 czerwca 2005 r. w sprawie I C 694/04. Odnosząc się do zarzutu braku legitymacji podali, że umowę pożyczki z powodami zawierali jako osoby fizyczne, a nie jako osoby reprezentujące spółkę.

Skoro roszczenie powodów nie budziło wątpliwości należało ocenić zgłoszony przez pozwanych w procesie zarzut potrącenia. Sąd Okręgowy mając na względzie całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym w dołączonych do niej aktach sprawy I C 694/04 doszedł do przekonania, że powództwo podlegało oddaleniu, gdyż zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwanych okazał się skuteczny.

Na wstępie należy zaznaczyć, że zgłoszenie zarzutu potrącenia jest środkiem obrony pozwanego i nie może być traktowane jako równoznaczne z dochodzeniem roszczenia. Istota zarzutu potrącenia polega na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia (wyr. SN z 14.1.2009 r., IV CSK 356/08, L., zob. też m.in. wyr. SA w (...)z 28.9.2011 r. VI ACa 407/11, niepubl.). Natomiast potrącenia jako instytucja prawa cywilnego (art. 498-505 k.c.) funkcjonuje w zasadzie na obszarze regulowanym przez prawo prywatne, obejmującym stosunki prawne, w których obie strony występują w podwójnej roli wierzyciela i dłużnika. Zgodnie z art. 498 § 1 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Z powyższego przepisu wynika, że aby mogło dojść do potrącenia muszą istnieć dwie przeciwstawne wierzytelności. Innymi słowy dwie osoby muszą być względem siebie jednocześnie wierzycielami i dłużnikami. Ich wierzytelności mogą pochodzić z różnych tytułów prawnych. Obie wierzytelności powinny spełniać wymagania jednorodności w zakresie przedmiotu świadczenia. Dopuszczalne jest potrącenie wierzytelności pieniężnych oraz dotyczących "rzeczy tej samej jakości oznaczonych tylko co do gatunku". Kolejną przesłanką potrącenia jest, aby obie wierzytelności były w stanie wymagalności, co oznacza że upłynął już termin spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.). Obie wierzytelności w świetle art. 498 k.c. muszą być także zaskarżalne, co polega na możliwości dochodzenia ich przed sądem lub innym organem państwowym. Ziszczenie się wskazanych przesłanek ma ten skutek, że wierzyciel uzyskuje możliwość potrącenia. Wykonanie prawa potrącenia polega na złożeniu drugiej stronie oświadczenia o charakterze prawoskształtującym (art. 499 zd. 1 k.c.), którego skutkiem, niezależnym od woli uprawnionego do wierzytelności objętej potrąceniem, jest umorzenie się obydwu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.) ze skutkiem czasowym określonym w art. 499 zd. 2 k.c. tj. od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Oświadczenie o potrąceniu może być złożone w dowolnej formie. Co oczywiste, podstawowym warunkiem jego skuteczności jest, by z treści oświadczenia w sposób nie budzący wątpliwości wynikało, jaka wierzytelność przedstawiona została do potrącenia.

Oświadczenie o potrąceniu wzajemnej wierzytelności pozwani skierowali do powodów przed wytoczeniem powództwa, w piśmie z 11.08.2015 r., do którego dołączyli kserokopię umowy pożyczki z 13.05.2002 r. (k. 30,31, 43, 44). Powodowie początkowo kwestionowali doręczenie im oświadczenia o potrąceniu. Na skutek przedłożenia przez pozwanych do akt sprawy pisma z 30.10.2015 r. podpisanego przez powodów, z których wynikało że zapoznali się oni z treścią oświadczenia o potrąceniu (k. 119), powodowie wycofali się z kategoriycznych twierdzeń o nie doręczeniu im oświadczenia o potrąceniu (k. 131). Sąd Okręgowy mając na uwadze, że pozwani przedłożyli dowód nadania na adres powodów oświadczenia o potrąceniu, dowód doręczenia przesyłki w dniu 12.08.2015 r. oraz treść pisma z 30.10.2015

r. podpisanego przez powodów, nie miał wątpliwości, że strona powodowa oświadczenie to odebrała i zapoznała się z jego treścią.

W oświadczeniu o potrąceniu pozwani wyraźnie określili wierzytelność przedstawioną do potrącenia pod względem rodzajowym, terminowym i wartościowym oraz dołączyli do pisma kserokopię umowy, z której wynikała przysługująca im względem powodów wierzytelność. Pozwani swoje wzajemne roszczenie wobec powodów wywodzili z umowy pożyczki zawartej 13.05.2002 r. Zeznania powodów, w których zaprzeczali okoliczności zawierania z pozwanymi jakichkolwiek umów pożyczek, w tym umowy z 13.05.2002 r. nie zasługiwały na uwzględnienie, gdyż stały one w sprzeczności z wyjaśnieniami stron jakie strony złożyły w sprawie I C 694/04. Sąd Okręgowy dopuścił dowód z akt ww. sprawy, która toczyła się z powództwa Z. M. (1) i D. M. przeciwko M. S. (1) i T. S., a zatem pomiędzy stronami niniejszego procesu. W sprawie I C 694/04 Z. M. (1) i D. M. także podnosili kwestie związane z zawieraniem przez strony umowami pożyczek przedkładając do akt sprawy umowy podpisane przez strony - te same, na które powoływali się w niniejszej sprawie, w tym umowę z 13.05.2002 r. (k. 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, akt I C 694/04). Wyjaśnienia stron złożone w sprawie I C 694/04 dotyczyły zatem tych samych umów pożyczek, które zostały przez stronę pozwaną przedstawione w niniejszej sprawie. Z treści wyjaśnień stron złożonych w sprawie I C 694/04 jednoznacznie wynika, że zarówno powód, jak i powódka osobiście i jednoznacznie przyznali, że zawierali z pozwanymi kilka umów pożyczek. Powód T. S. (w sprawie I C 694/04 występujący jako pozwany) w wyjaśnieniach informacyjnych podał, "Pożyczyłem od powoda wraz z żoną kwotę 500.000 zł z zamiarem zwrotu. Kwota ta została przeznaczona na uregulowanie zobowiązań bankowych. Powód jeździł i wpłacał te pieniądze do banków" (k. 52 akt I C 694/04). Wyżej cytowane słowa T. S. potwierdziła jego żona M. S. (1), dodatkowo podając: "Ja podpisywałam umowy dotyczące pożyczek. Przyznaję, że umowy dotyczyły kwoty 500.000 zł. Były 3 umowy pożyczki" (k. 52 akt I C 694/04). Na rozprawie poprzedzającej wyrokowanie T. S. potwierdził nadto, że "Z tych 500.000 zł nic powodowi nie spłaciłem. Spłaciłem pewne zobowiązania z tytułu faktur za paliwo (k. 109 akt I C 694.04). Wypowiedzi powodów nie nasuwały żadnych wątpliwości, że umowa pożyczki z 13.05.2002 r. została przez nich zawarta. Powodowie nie tylko potwierdzili fakt zawierania umów pożyczek ale także wskazywali cel, na który pożyczki były zaciągane, tj. na uregulowanie zobowiązań bankowych, co jest istotne zważywszy na przedłożony przez stronę pozwaną dowód wpłaty do Banku (...)w K. O/T. z 13.05.2002 r. (k. 32). Zgodnie z ww. dowodem wpłaty w dniu zawarcia umowy pożyczki na konto powodów została wpłacona kwota w wysokości zbliżonej do kwoty pożyczki wynikającej z umowy, a jako cel wpłaty określono - spłata raty - zakup towarów handlowych. D. M. występujący w sprawie I C 694/04 jako strona powodowa podał wówczas „powzani mieli długi bankowe i prosili nas o pożyczkę na spłatę tych długów bankowych. Łącznie pożyczylimy 500.000 zł poza kwotą 268.200 zł, która jest długiem z innego tytułu. Umowy były spisywane na piśmie. Ja jeździłem z pozwanymi do banku wpłacając te pieniądze, po to żeby nie były zużyte na inne cele. Mam kserokopie wpłat” (k. 51v akt I C 694.04). Twierdzenia powoda T. S. złożone w sprawie I C 694/04 co do okoliczności zawarcia umowy pożyczki współgrają zatem z twierdzeniami pozwanego D. M. oraz z ww. opisanym dowodem wpłaty i dodatkowo potwierdzają fakt podpisania przez niego i jego żonę M. S. (1) tej umowy. Wobec twierdzeń stron złożonych w sprawie I C 694/04, znajdujących się w aktach tej sprawy umów pożyczek i dowodów wpłat, które były kserokopią oryginałów umów przedłożonych do niniejsze sprawy, nie budzi wątpliwości, że powodowie podpisali umowę pożyczki z 13.05.2002 r. Strona powodowa nie zdołała zatem obalić domniemania prawdziwości dokumentu prywatnego w postaci umowy pożyczki z 13.05.2002 r., w konsekwencji należało przyjąć, iż stanowi on dowód tego, że osoby, które je podpisały tj. M. S. (1) i T. S. złożyli oświadczenie zawarte w tym dokumencie (art. 24 k.p.c. i art. 253 k.p.c.).

Nie budzi także wątpliwości, że stronami tej umowy pożyczki były tylko i wyłącznie osoby fizyczne, tak po stronie pożyczkobiorcy - co nie było w sprawie kwestionowane, jak i po stronie pożyczkodawcy. W sprawie I C 694/04 pozwany D. M. podkreślił: „Te pieniądze pożyczałem ja z ojcem jako osoby fizyczne. Chodziło o spłacenie długów pozwanym, które były bardzo wysoko oprocentowane” (k. 51v akt I C 694/04). Powodowie T. S. i M. S. (1) twierdzeniom D. M. nie zaprzeczali. W sprawie IC 694/04 nie było zatem mowy, że pożyczki udzielane były przez spółkę, w której imieniu działali D. M. i Z. M. (1). Wersji obecnie forsowanej przez stronę powodową, zgodnie z którą po stronie pożyczkodawcy w umowie z 13.05.2005 r. występowała spółka (...), nie można także przyjąć, śledząc historię tej spółki. Od 27.02.1992 r. (data zawarcia umowy spółki cywilnej k. 124) do 25.11.2002 r. (data wpisu spółki jawnej do KRS k. 132) pozwani Z. M. (1), D. M. oraz J. M. i A. K. prowadzili działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej, której nazwa brzmiała

Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) Z. M. (1), D. M., J. M. i A. K. – Spółka Cywilna. Nazwa spółki, której współnikami byli pozwani nie odpowiadała zatem w żadnym stopniu nazwie spółki, która została wpisana do umowy pożyczki z 13.05.2002 r. „P.H.U. (...) Z. M. i Spółka”. Wpisana w umowę pożyczki nazwa, ani składem osobowym, ani formą prawną, nie odpowiadała spółce, która istniała w obrocie gospodarczym w dacie zawarcia umowy. Dlatego nie można przyjąć, że pozwani występowali jako osoby działające w imieniu spółki cywilnej. Dopiero w listopadzie 2002 r. powstała spółka jawna, której nazwa zgodnie z wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego brzmiała (...) Z. (...) Spółka jawna i ta nazwa także nie odpowiadała nazwie spółki wpisanej do umowy pożyczki z 13 maja 2002 r. Na datę zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki nie istniał zatem podmiot gospodarczy w niej wskazany. W umowie nie określono formy gospodarczej spółki, nazwą nie odpowiadała ona ani spółce cywilnej istniejącej w dacie podpisania umowy, ani spółce jawnej, która powstała w wyniku przekształcenia spółki cywilnej. Dlatego nie można uznać, że umowa pożyczki z 13.05.2002 r. została zawarta pomiędzy spółką, ponieważ takiego podmiotu - jaki został w umowie wpisany – nie było w obrocie gospodarczym. W umowie natomiast po stronie pożyczkodawcy wymienione zostały nazwiska pozwanych Z. M. (1) i D. M., którzy umowę podpisali i to oni jako osoby fizyczne, byli stroną tej umowy. Okoliczność udzielenia pożyczki przez pozwanych działających jako osoby fizyczne, została podkreślona przez D. M. w sprawie I C 694/04, w której to sprawie rozpoznawanej ponad 10 lat temu, pozwany nie mógł przypuszczać, że po tak długim czasie pomiędzy stronami przed sądem zawiśnie sprawa o zapłatę, w której jedną z istotnych kwestii będzie ustalenie, czy stroną umowy pożyczki z 13 maja 2002 r. jest podmiot gospodarczy, czy osoba fizyczna. Dlatego nie można było uznać, że umowa pożyczki z 13.05.2002 r. była nieważna, czy nie wiązała żadnej ze stron, a pozwani nie byli osobami legitymowanymi do potrącenia wynikającej z tej umowy wierzytelności z wierzytelności przysługującej powodom.

Roszczenie pozwanych miało zatem oparcie w treści art. 720 § 1 k.c., zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego pożyczkę określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Skutkiem zawarcia umowy pożyczki z 13.05.2002 r. było zobowiązanie pożyczkodawcy – Z. M. (1) i D. M. do przeniesienia na własność pożyczkobiorcy – T. S. i M. S. (1) pieniędzy w kwocie 200.000 zł oraz zobowiązanie się pożyczkobiorcy – T. S. i M. S. (1) do zwrotu tej samej ilości pieniędzy wraz z odsetkami do dnia 30.09.2002 r. Z dowodu wpłaty wynika, że na konto bankowe pozwanych w dniu zawarcia umowy pożyczki wpłynęła kwota 199.629,85 zł, która to kwota mieściła się w kwocie udzielonej pożyczki. Zobowiązanie wynikające z umowy pożyczki po stronie pozwanych zostało zatem wykonane, natomiast powodowie z zobowiązania nie wywiązali się i nie dokonali na rzecz pozwanych zwrotu kwoty pożyczki. W tej sytuacji został spełniony warunek z art. 498 § 1 k.c. istnienia dwóch przeciwstawnych wierzytelności, gdzie strona powodowa i pozwana są względem siebie jednocześnie wierzycielami i dłużnikami. Obie wierzytelności spełniają także wymagania jednorodności w zakresie przedmiotu świadczenia oraz w przypadku obu wierzytelności nadszedł już termin spełnienia świadczenia.

Strona powodowała podnosiła, że wierzytelność przysługująca pozwanym a wynikająca z umowy pożyczki z 13.05.2002 r. uległa przedawnieniu, a zatem podnosiła, że nie została spełniona ostatnia z przesłanek warunkujących dopuszczalność jej potrącenia. Zarzut powodów nie mógł zostać uwzględniony ze względu na treść art. 502 k.c. Zwrócić bowiem należy uwagę, że zgodnie z art. 502 k.c. wierzytelność przedawniona może być potrącona, jeżeli w chwili, gdy potrącenie stało się możliwe, przedawnienie jeszcze nie nastąpiło. Z cytowanego przepisu wynika, że samo przedawnienie wierzytelności przedstawionej do potrącenia nie stoi na przeszkodzie dokonaniu potrącenia, to jest osiągnięcia skutku o jakim mowa w art. 498 § 2 k.c. (vide wyrok Sądu (...)z dnia 15 stycznia 2015 r. I ACa 1449/14, Lex nr 1649251). Przywołany przepis łączy wymagania wynikające z art. 498 § 1 k.c., że do potrącenia nadają się tylko wierzytelności mające szansę realizacji w drodze przymusu prawnego. Dopuszcza on potrącenie wierzytelności już przedawnionych w chwili złożenia oświadczenia o potrąceniu, jeżeli w chwili, gdy powstał stan potrażliwości przedawnienie jeszcze nie nastąpiło. Koreluje z tym art. 499 zd. 2 k.c. statuujący skutek wsteczny potrącenia od momentu, kiedy stało się możliwe. W związku z treścią art. 502 k.c. w judykaturze podkreśla się, że dokonanie rozliczenia wierzytelności przez potrącenie wymaga precyzyjnego zidentyfikowania potrącanych wierzytelności, a także wskazania, kiedy powstały potrącanne wierzytelności. Bez tego nie jest bowiem możliwe zastosowanie tego przepisu przy ocenie przesłanek decydujących o dopuszczalności i granicach skutecznego potrącenia. Rozstrzygające znaczenie w rozumieniu tego przepisu ma okoliczność, czy wierzytelność nie uległa jeszcze przedawnieniu w

chwili wystąpienia możliwości potrącenia. Możliwość ta następuje wówczas, gdy wystąpią kumulatywnie wszystkie przesłanki, jakie wymienia art. 498 § 1 k.c. (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 314/11, LEX nr 1130158).

W realiach niniejszej sprawy roszczenie powodów wynikające z wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30.06.2005 r. w sprawie I C 694/04 stało się wymagalne w dniu 23.07.2005 r., tj. w dniu następnym po dniu, w którym wyrok się uprawomocnił, zaś pozwanych z tytułu zwrotu pożyczki w dniu 1.10.2002 r., tj. w dniu następnym po upływie terminu zwrotu pożyczki określonego w umowie. Nie budzi wątpliwości, że obie wierzytelności podlegają przedawnieniu z upływem 10-letniego okresu przedawnienia, gdyż wierzytelność pozwanych nie miała związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. Termin przedawnienia wierzytelności powodów wynikał z art. 125 k.c., zaś termin przedawnienia wierzytelności pozwanych wynikał z art. 118 k.c.

Wierzytelność powodów stała się wymagalna 23.07.2005 r., zatem od tego momentu potrącenie stało się możliwe, a w tej dacie wierzytelność pozwanych z pewnością nie była przedawniona. Co więcej, nie byłaby ona jeszcze przedawniona nawet przy przyjęciu wersji powodów, iż miała ona związek z prowadzoną działalnością gospodarczą, przy prowadzeniu której przewidziany jest 3-letni termin przedawnienia. Mając powyższe na uwadze należało uznać, że potrącenie dokonane przez stronę pozwaną było skuteczne i spowodowało wzajemne umorzenie wierzytelności.

Dlatego Sąd Okręgowy na mocy art. 496 k.p.c. uchylił nakaz zapłaty z dnia 28.07.2015 r. i powództwo oddalił orzekając jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., to jest na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy. Na koszty procesu należne pozwanemu D. M. składała się opłata od sprzeciwu od nakazu zapłaty (3.750 zł) oraz koszty ustanowienia w sprawie radcy prawnego (3.600 zł) ustalone na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490) wraz z opłatą skarbową (17 zł). Na koszty procesu należne pozwanemu Z. M. (1) składały się koszty ustanowienia w sprawie adwokata (3.600 zł plus opłata skarbową 17 zł) ustalone na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 461). Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od obowiązku poniesienia przez powód kosztów procesu. Powodowie wniosku takiego nie zgłaszali, a ponadto reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, winni byli liczyć się z możliwością przegranej w sprawie i mając na względzie termin wytoczenia przez nich powództwa mieli możliwości zgromadzenia środków pieniężnych wymaganych do prowadzenia postępowania sądowego. Dlatego Sąd obciążył powodów obowiązkiem uiszczenia na rzecz pozwanych poniesionych przez nich wskazanych powyżej kosztów procesu, na które składały się także koszty ustanowienia pełnomocników, którzy w sprawie wykazali aktywność i uczestniczyli w wyznaczonych rozprawach.

Dlatego uwzględniając powyższe okoliczności i wskazane przepisy prawa Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.